

การเลี้ยงนกกระจอกเทศ

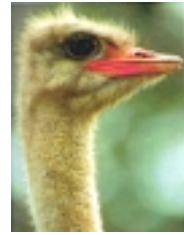
โดย
ศิริพันธ์ โมราถม
สวัสดิ์ ธรรมบุตร
ไสว นามคุณ
กองบำรุงพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์

สารบัญ

โรงเรียนสำหรับนกกระจอกเทศ
อาหารนกกระจอกเทศ
การฟักไข่นกกระจอกเทศ
การเลี้ยงและการจัดการ
ผลผลิตจากนกกระจอกเทศ
สรุปข้อมูลเกี่ยวกับนกกระจอกเทศและนกอีมู

การเลี้ยงนกกระจอกเทศ

นกกระจอกเทศ

มีถิ่นกำเนิดในทวีปแอฟริกา สำหรับคนไทยแล้วจะพบเห็นนกกระจอกเทศก็เฉพาะตามสวนสัตว์เท่านั้น ทั้งนี้ในความเป็นจริงแล้วนกกระจอกเทศเป็นสัตว์ที่ให้ผลตอบแทนหลายอย่างที่มีประโยชน์ เช่น หนังคุณภาพเยี่ยมดีกว่าหนังกระเซ้เสียอีกเนื้ออร่อยเหมือนเนื้อวัวแต่ไขมันและโคเลสเตอรอลต่ำกว่ามาก ขนทำเครื่องประดับ แยมไข่ยังใช้แกะสลัก หรือวาดลวดลายเป็นเครื่องประดับอีกด้วย ซึ่งประโยชน์ดังกล่าวเป็นคุณลักษณะของสัตว์เศรษฐกิจอย่างแท้จริง ซึ่งสามารถเปรียบเทียบการให้ผลผลิตของโคกับนกกระจอกเทศ ได้ดังนี้

	โค	นกกระจอกเทศ
ระยะเวลาดังท้อง / ฟักไข่ (วัน)	280	42
ผลิตลูก (ตัว/ปี)	1	20
อัตราแลกเนื้อ	5 : 1	2 : 1
อายุส่งโรงงานแปรรูป (วัน)	645	407
ผลผลิตเนื้อ (กก.)	250	900
หนัง (ตร.ฟุต)	30	280
ขน (กก.)	-	15-18

อาจจะเห็นของแปลก ถ้าเมืองไทยจะตั้งฟาร์มเลี้ยงนกกระจอกเทศ แต่โดยความเป็นจริงแล้วในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส อังกฤษ อิสราเอล ออสเตรเลีย เป็นต้น มีฟาร์มเลี้ยงนกกระจอกเทศมากมาย อย่างในอเมริกามีถึง 3,000 กว่าฟาร์ม และยังตั้งเป็นสมาคมผู้เลี้ยงนกกระจอกเทศอีกด้วย หนังของนกกระจอกเทศเป็นที่นิยมของผู้ผลิตชั้นนำ เช่น คริสเตียนดิออร์

เทศที่โตนี้ ฯลฯ เพื่อใช้ผลิตรองเท้าบูต เข็มขัด กระเป๋าถือ กระเป๋าเดินทาง เป็นต้น ซึ่งประเทศที่นิยมสินค้าจากหนังนกกระจอกเทศ คือ ญี่ปุ่น เยอรมัน ฝรั่งเศส อเมริกา และอิตาลี สำหรับเนื้อนกกระจอกเทศก็มีแนวโน้มที่จะทดแทนเนื้อวัว โดยเฉพาะในกลุ่มชนที่ไม่นิยมบริโภคเนื้อวัวเพราะรสชาติเหมือนเนื้อวัว แต่โปรตีนสูงกว่าและโคเลสเตอรอลต่ำกว่า ดังนั้น เพื่อเป็นข้อมูลแก่เกษตรกรไทยหรือผู้ที่สนใจเกี่ยวกับ การเลี้ยงนกกระจอกเทศ กลุ่มงานสัตวปีก กองบำรุงพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ จึงได้รวบรวมข้อมูลต่างๆ จากหนังสือของต่างประเทศมาเพื่อให้ท่านได้ศึกษาเป็นข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะประโยชน์แก่ท่านบ้าง

การเลี้ยงนกกระจอกเทศ ก็เหมือนกับการเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจชนิดอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น โค สุกร เป็ด ไก่ ฯลฯ ย่อมจะต้องมีโรงเรือนอาหาร การจัดการเลี้ยงดู เป็นต้น ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในการผลิตที่ผู้เลี้ยงจะต้องให้ความสนใจและศึกษาเพื่อจะได้จัดให้เหมาะสมพันธุ์สัตว์ ดังนี้

โรงเรือนสำหรับนกกระจอกเทศ

ลักษณะของโรงเรือน

เนื่องจากนกกระจอกเทศเป็นสัตว์ป่ามาก่อน กินหญ้าและแมลงหรือสัตว์เล็กๆ เป็นอาหาร ดังนั้น โรงเรือนของนกกระจอกเทศจึงมี 2 ส่วน คือ

1. ส่วนที่เป็นบริเวณโรงเรือน (Shed) โดยจะต้องกันเป็นห้องมีประตูปิดเปิดสำหรับช่วงนกกระจอกเทศเพื่อการรักษา หรือกันไม่ให้นกกระจอกเทศรบกวนขณะที่เข้าไปเก็บไข่ออกไปพัก เพราะช่วงผสมพันธุ์และออกไข่ นกกระจอกเทศ ค่อนข้างจะดุ ตลอดจนเป็นที่วางไข่ให้หน้าและอาหาร
2. ส่วนที่เป็นบริเวณสำหรับวิ่งเล่น หรือออกกำลังกาย ซึ่งควรจะปลูกหญ้าไว้ให้นกได้จิกกินด้วย

อัตราส่วนของพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้เลี้ยงนกกระจอกเทศ จะไม่สามารถระบุตายตัวแน่นอนว่าจะต้องเป็นเท่าไร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของพืชหรือหญ้าเล็กๆ และพื้นที่เหลือใช้ด้วย แต่สามารถกำหนดคร่าวๆ ได้ ดังนี้

อายุ	ภายในโรงเรือน (ตร.ม/ตัว)	ลานสำหรับวิ่งเล่น (ตร.ม/ตัว)
1-12 วัน	1.20	-
22-90 วัน	1.20-2.40	10
4 เดือน - ส่งตลาด (12-14 เดือน)	1.50	250
2 ปีขึ้นไป	8.00	500

รั้ว ควรสูง 1.50-2.00 เมตร โดยใช้ลวดที่ไม่มีหนามแหลมคม เพราะจะทำให้ นกกระจอกเทศได้รับอันตรายได้ อาจใช้เป็นตาข่ายถัก หรือลวดกันเป็นช่วงๆ ก็ได้ เพราะปกติ นกกระจอกเทศจะไม่บินหนีอยู่แล้ว การจะใช้วัสดุอะไรจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของนกกระจอกเทศ และทุนทรัพย์ของผู้เลี้ยงด้วย

อาหารนกกระจอกเทศ

นกกระจอกเทศเป็นสัตว์กินพืช (Herbivorous) กระเพาะจะแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นกระเพาะบด (Gizzard) เหมือนไก่ แต่ไม่มี Crop และกระเพาะพัก (Proventriculus) เหมือนสัตว์เคี้ยวเอื้อง (Ruminant) เช่น โค กระบือ ดังนั้น อาหารของนกกระจอกเทศจึงเป็นพืช ผัก หญ้า และสัตว์เล็กๆ เช่น ลูกกบ จิ้งจก หรือแมลงต่างๆ นอกจากนี้ยังจิกกินก้อนหิน หรือหินเกล็ดเล็กๆ เพื่อช่วยในการบดย่อยอาหารที่บริเวณกระเพาะบด สำหรับการเลี้ยงในระบะฟาร์มอาหารของนกกระจอกเทศมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งจะต้องคำนวณให้ตรงตามความต้องการของนกกระจอกเทศอายุต่างๆ กัน โดยจะต้องมีแร่ธาตุครบถ้วน และเพียงพอโดยเฉพาะแคลเซียม ความต้องการอาหารชั้นในแต่ช่วงอายุสามารถแบ่งออกได้เป็น ดังนี้

	0-3 เดือน	3-23 เดือน	กำลังไข่/ผสมพันธุ์
พลังงาน (กิโลแคลอรี/กก.)	2,700	2,400	2,400-2,600
โปรตีน (%)	20	18	15-17
เซลลูโลส (%)	9	9	10
แร่ธาตุ (%)	8	8	9

นอกจากนี้จะต้องมีหญ้าแห้งหรือหญ้าสดและหินเกล็ดตั้งไว้ให้นกกระจอกเทศจิกกินด้วย

การฟักไข่นกกระจอกเทศ

นกกระจอกเทศถ้าปล่อยเลี้ยงตามธรรมชาติ (Wild Ostrich) จะถึงอายุผสมพันธุ์เมื่อเพศผู้อายุ 3-4 ส่วนเพศเมีย 2.5 ปีขึ้นไป แต่นกกระจอกเทศที่เลี้ยงในระบบฟาร์ม (Intensive) จะใช้ผสมพันธุ์ได้เมื่อเพศผู้อายุ 2.5 ปี ขึ้นไป ส่วนเพศเมียอายุ 2 ปีขึ้นไป ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับอาหารและการจัดการเป็นหลัก อัตราส่วนที่ใช้ผสมพันธุ์ เพศผู้ 1 ตัวต่อเพศเมีย 1-3 ตัว นกกระจอกเทศจะผสมพันธุ์ในช่วงที่มีอากาศเย็นและจะออกไข่ปีละไม่เกิน 6 เดือน โดยออกไข่ทุก 2 วันต่อ 1 ฟอง ไข่หนักฟองละ 900-1,600 กรัม และมีความยาว 6-8 นิ้ว เปลือกไข่สีขาวครีม จนไข่ได้ 12-16 ฟอง ก็จะหยุดฟักไข่ (Clutch) โดยตัวเมียจะฟักไข่ในตอนกลางวัน ตัวผู้จะช่วยฟักในตอนกลางคืน ซึ่งจะใช้เวลาฟักไข่ 42 วัน ในแต่ ละปีแม่นกกระจอกเทศจะให้ไข่ประมาณ 36-42 ฟอง แต่ถ้าเก็บไข่ออกจะทำให้แม่นกกระจอกเทศออกไข่ได้มากขึ้น ซึ่งบางตัวให้ไข่ถึง 90 ฟอง สำหรับการเลี้ยงในระบบฟาร์ม จะไม่ปล่อยให้ นกกระจอกเทศฟักไข่เอง แต่จะนำไปฟักด้วยเครื่องฟักไข่ ซึ่งมีวิธีการคล้ายการฟักไข่เป็ด ไข่ไก่ ดังนี้

การดูแลไข่ฟัก

ไข่ที่จะใช้สำหรับฟักหลังจากเก็บจากรังไข่แล้ว จะต้องทำการรมควันฆ่าเชื้อด้วยก๊าซฟลอมมาตีไสต์ก่อนนำไปไว้ในห้องที่มีอุณหภูมิ 20°C-22°C และเก็บนานไม่เกิน 7 วัน ในระหว่างที่เก็บ จะต้องทำการกลับไข่อย่างน้อยวันละหนึ่งครั้ง

ก่อนที่จะนำไข่เข้าตู้ฟักจะต้องนำไข่ฟักออกจากห้องควบคุมอุณหภูมิมาไว้ในห้องที่มีอุณหภูมิปกติ (preheat) เสียก่อนประมาณ 8-10 ชั่วโมง เพื่อปรับความเย็นของไข่สู่อุณหภูมิปกติ (ประมาณ 35°C) ถ้านำไข่เข้าตู้ฟักทันทีจะทำให้เชื้อตาย (Embryonic shock) เนื่องจากอุณหภูมิเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากเย็นไปร้อน

อุณหภูมิและความชื้น

อุณหภูมิที่ใช้ในการฟักไข่ คือ 36°C ที่ความชื้น 40% จะใช้เวลาฟักไข่นาน 41-43 วัน แต่ถ้าอุณหภูมิ 35°C ความชื้น 40% จะใช้เวลาฟักไข่ 43-47 วัน หากเพิ่มอุณหภูมิให้สูงขึ้นจะทำให้ อัตราการตายของลูกนกกระจอกเทศระยะแรกเพิ่มสูงขึ้น

การส่องไข่

ส่องไข่ 2 ครั้ง เพื่อคัดเลือกไข่ที่ไม่มีเชื้อหรือเชื้อตายออกโดยครั้งแรกจะทำการส่องไข่หลังจากฟักไปแล้ว 2 สัปดาห์ หรือหากชำนาญอาจส่องได้เมื่อฟักไข่ไปแล้ว 7-10 วัน ส่วนครั้งที่สองจะส่องก่อนย้ายจากตู้ฟัก (Setter) ไปตู้เกิด (Hatcher) หรือเมื่อฟักไข่ไปแล้ว 35 วัน

การกลับไข่

การกลับไข่มีความสำคัญต่อการพัฒนาและเจริญเติบโตของตัวอ่อนเป็นอย่างยิ่ง จำนวนครั้งของการกลับไข่ขึ้นกับบองศาของไข่ คือ

กลับไข่ (ครั้ง)	กลับไข่ทำมุม (องศา)
2	90
6	45
ทุกชั่วโมง	45

เมื่อย้ายไปตู้เกิดแล้วไม่จำเป็นต้องกลับไข่อีก

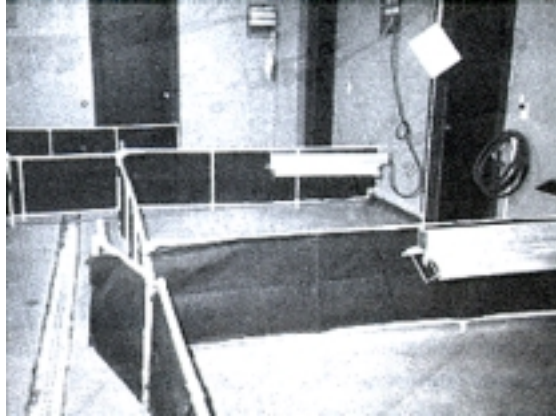
การเลี้ยงและการจัดการ

การเลี้ยงสัตว์ทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นสุกร โค กระบือ ไก่ และอื่นๆ ย่อมต้องการอาหารและวิธีการเลี้ยงดูที่เหมาะสมในแต่ละช่วงอายุของสัตว์การเลี้ยงนกกะจอกเทศก็เช่นเดียวกันวิธีการเลี้ยงดูในแต่ละช่วงอายุก็จะแตกต่างกันด้วย ดังนี้

การเลี้ยงลูกนกกะจอกเทศอายุ 0-4 สัปดาห์

อุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับการเลี้ยงลูกนกกะจอกเทศระยะนี้คือ อุปกรณ์สำหรับให้น้ำ ให้อาหาร เครื่องกกลูกนก วัสดุรองพื้น เป็นต้น ซึ่งผู้เลี้ยงจะต้องเตรียมไว้ให้พร้อมก่อนที่จะทำการกก นอกจากนี้อุปกรณ์ดังกล่าวจะต้องสะอาด และผ่านการฆ่าเชื้อโรคแล้ว สำหรับเครื่องกกลูกนกก็จะต้องตรวจสอบการทำงานให้เรียบร้อยเสียก่อนลูกนกมาถึงอย่างน้อย 24 ชั่วโมง สำหรับข้อควรปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการและเลี้ยงดูลูกนกกะจอกเทศระยะนี้ มีดังนี้

1. ติดไฟเครื่องกกก่อนที่ลูกนกกะจอกเทศมาถึง 3-4 ชั่วโมง โดยตั้งไว้ ที่อุณหภูมิ 90-95 °F
2. เติมนิตามินในน้ำสำหรับเลี้ยงลูกนกกะจอกเทศ ก่อนลูกนกมาถึง 1-2 ชั่วโมง เพื่อปรับให้อุณหภูมิของน้ำ มีความแตกต่างจากสภาพแวดล้อมไม่มากนัก และให้กินน้ำผสมวิตามิน 10-14 วัน
3. ลูกนกกะจอกเทศ อายุ 2-3 วันแรก อาจจะไม่จำเป็นต้องให้อาหาร เพื่อให้ลูกนกกะจอกเทศดูดซึมและย่อยไข่แดงให้หมดเสียก่อน จากนั้นให้อาหารชั้นที่มีโปรตีน 20% พลังงาน 2,700 กิโลแคลอรี แคลเซียม 1.4% ฟอสฟอรัส 0.7% หลังจาก 7-10 วัน อาจให้หญ้าสดที่สับเป็นชิ้นเล็กๆ แก่นนกกะจอกเทศเพิ่มขึ้น และควรตั้งหินเกล็ดไว้ให้กินตลอดเวลา

4. ระยะแรกลูกนกกระจอกเทศจะยังไม่รู้จักที่ให้น้ำที่ให้อาหาร โดยนำลูกไปที่ที่ให้ น้ำแล้วจับปากจุ่มน้ำ 2-3 ครั้ง

เนื่องจากนกกระจอกเทศเป็นสัตว์ชอบเล่น ดังนั้น ในภาชนะให้อาหารจะต้องมีลูกบอล พลาสติก ลูกปิงปอง หรือลูกกอล์ฟ เพื่อให้ลูกนกเล่นไปด้วยจิกกินอาหารไปด้วย ซึ่งจะทำให้ลูก นกกระจอกเทศกินอาหารได้มากยิ่งขึ้น

5. ควรขยายวงล้อมกกออกทุกๆ 3-4 วัน การขยายกกออกมากหรือน้อยขึ้นกับ สภาพอากาศและควรลดอุณหภูมิในการกกครั้งละ 5 °F โดยจะใช้เวลากกลูกนกกระจอกเทศนาน ประมาณ 4 สัปดาห์ทั้งนี้ ให้สังเกตความสมบูรณ์ของลูกนกด้วย

6. อัตราส่วนของรางอาหารและรางน้ำ 4 เซนติเมตรต่อลูกนกกระจอกเทศหนัก 1 กิโลกรัม

7. อัตราการเจริญเติบโตระยะแรกประมาณเดือนละ 1 ฟุต จนนกกระจอกเทศสูงถึง 5-6 ฟุต อัตราการเจริญเติบโตจะน้อยกว่าเดือนละ 1 ฟุต

8. ให้แสงสว่างในโรงเรือนตลอด 24 ชั่วโมงในระยะ 2 สัปดาห์แรก หลังจากนั้นให้ แสงสว่างลดลงเหลือ 20-23 ชั่วโมง โดยใช้ความเข้มของแสง 5 ลักซ์ต่อพื้นที่ตารางเมตร

9. ควรตรวจดูวัสดุรองพื้นจะต้องไม่ชื้นแฉะหรือแข็งเป็นแผ่นหรือมีกลิ่นของก๊าซ แอมโมเนีย ถ้ามีต้องรีบแก้ไขทันที

10. ควรสังเกตอุจจาระของนกกระจอกเทศตลอดเวลา นกกระจอกเทศที่ปกติจะถ่าย อุจจาระอ่อน ไม่แข็งแห้งหรือเป็นเม็ดเหมือนแพะ ปัสสาวะจะต้องเป็นน้ำใสไม่เหนียวหรือขุ่นข้น

11. ควรเข้มงวดเรื่องสุขาภิบาล เมื่อนกกระจอกเทศแสดงอาการผิดปกติจะต้องรีบหา สาเหตุ เพื่อหาทางแก้ไขโดยด่วนต่อไป

การเลี้ยงนกกระจอกเทศเล็ก (อายุ 1-3 เดือน)

เมื่อครบกำหนดกกลูกนกกระจอกเทศหรือเห็นว่าลูกนกแข็งแรงดีแล้วให้แยกเครื่องกก ออก แต่ต้องทำด้วยความระมัดระวังอย่าให้ตื่นตกใจ โดยมีการจัดการ ดังนี้

1. ยกเครื่องกกออกและสังเกตอาการของลูกนกกระจอกเทศหากพบอาการผิดปกติให้รีบหาสาเหตุและแก้ไขโดยทันที
2. ภาชนะที่ให้อาหารควรทำความสะอาดอย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง และให้อาหารนกกระจอกเทศเล็กครั้งละน้อยๆ วันละ 4-5 ครั้ง ส่วนภาชนะที่ให้น้ำควรทำความสะอาดอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง และมีน้ำให้นกกระจอกเทศกินตลอดเวลาด้วย
3. เมื่อลูกนกกระจอกเทศสมบูรณ์และแข็งแรงดีแล้ว ควรปล่อยให้ลูกนก ออกไปเดินเล่นด้วย ซึ่งจะทำให้ลูกนกแข็งแรงมากยิ่งขึ้น
4. ตรวจสอบสุขภาพของลูกนกกระจอกเทศเป็นประจำทุกวัน ตลอดจนสภาพแวดล้อม การระบายอากาศและสภาพของวัสดุรองพื้นให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม
5. บันทึกอัตราการตาย การกินอาหาร การให้ยาหรือวัคซีน การเจริญเติบโต ตลอดจนข้อมูลต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ในการพิจารณาแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาขึ้น

การเลี้ยงนกกระจอกเทศรุ่น (อายุ 4-23 เดือน)

การเลี้ยงและการจัดการในระยะนี้มีความสำคัญมาก เพราะเป็นช่วงที่นกกระจอกเทศมีการเจริญเติบโตเร็วมาก ซึ่งมีน้ำหนักตัวไม่สอดคล้องกับขนาดที่เล็ก จึงมักเกิดปัญหาเกี่ยวกับขารับน้ำหนักไม่ไหว หรือขาผิดปกติ ดังนั้นเพื่อให้ได้นกกระจอกเทศที่ดี จึงต้องเอาใจใส่เป็นอย่างมาก ซึ่งมีแนวทางการเลี้ยงดู ดังนี้

1. ใช้อาหารสำหรับนกกระจอกเทศรุ่นที่ประกอบด้วยพลังงาน 2,400 กิโลแคลลอรี่ โปรตีน 18% แคลเซียม 1.6% ฟอสฟอรัส 0.8% และเสริมด้วยหญ้าแห้งหรือหญ้าสด นอกจากนี้ควรคุมน้ำหนักตัวนกกระจอกเทศ อย่าให้น้ำหนัก เพิ่มเร็วเกินไปเพราะขายังพัฒนาไม่เต็มที่ที่จะรับน้ำหนักตัวนกกระจอกเทศที่เพิ่มอย่างรวดเร็ว

2. ควบคุมการระบายอากาศภายในโรงเรือน ส่วนบริเวณภายนอกสำหรับให้นกกระจอกเทศเดินเล่น จะต้องระมัดระวังอย่าให้มีเศษวัสดุ เช่น เศษผ้า เหล็ก ตะปู ฯลฯ ตกหล่นอยู่ เพราะนกจะจิกกิน ซึ่งอาจจะทำให้นกกระจอกเทศตายได้ (Hardware Disease)

3. จัดอัตราส่วนพื้นที่ให้เหมาะสมกับจำนวนนกกระจอกเทศ ซึ่งกำหนดพื้นที่ให้ตัวละ 1.5 ตารางเมตร สำหรับในบริเวณที่เป็นโรงเรือนและบริเวณด้านนอกที่วิ่งเล่นตัวละอย่างน้อย 200 ตารางเมตร และไม่ควรเลี้ยงรวมเป็นฝูงเดียวกันมากกว่า 40 ตัว

4. เพิ่มภาชนะให้น้ำและอาหารให้เหมาะสมกับจำนวนนกกระจอกเทศ ที่เลี้ยงในแต่ละฝูง และควรทำความสะอาดภาชนะที่ให้น้ำและอาหารเป็นประจำทุกวัน

5. ไม่จำเป็นต้องให้แสงไฟในเวลากลางคืน นกกระจอกเทศ จะได้รับแสงสว่างตามธรรมชาติก็เพียงพอแล้ว

6. จัดบันทึกข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการใช้อาหาร อัตราการตาย การเจริญเติบโต และอาการผิดปกติต่างๆ

การเลี้ยงนกกระจอกเทศพ่อ-แม่พันธุ์ (อายุ 2 ปี ขึ้นไป)

นกกระจอกเทศที่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้อง จะเริ่มให้ผลผลิตและผสมพันธุ์ได้ เมื่อเพศเมียอายุ 2 ปีขึ้นไป และเพศผู้ 2.5 ปีขึ้นไปและจะให้ผลผลิตติดต่อกันนานถึง 40 ปี ดังนั้น เพื่อให้ได้รับผลผลิตอย่างสม่ำเสมอ จึงควรพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

1. ให้อาหารที่ประกอบด้วยโปรตีน 15-17% พลังงาน 2,300-2,600 กิโลแคลอรี แคลเซียม 1.8% ฟอสฟอรัส 0.9% ให้อาหารวันละ 2-3 กิโลกรัมต่อตัว และควรเสริมด้วยหญ้า นอกจากนี้จะต้องมีหินเกล็ดตั้งไว้ให้นกจิกด้วย เพื่อจะช่วยให้การย่อยที่กระเพาะบด

2. ภาชนะที่ให้น้ำและอาหาร ควรทำความสะอาดทุกวันและมีน้ำตั้งให้กินตลอดเวลา

3. อัตราส่วนที่ใช้ผสมพันธุ์ คือ เพศผู้ 1 ตัว ต่อเพศเมีย 1-3 ตัว

4. จัดพื้นที่ให้เหมาะสม โดยใช้พื้นที่ด้านภายในโรงเรือนตัวละ 5-8 ตารางเมตร และบริเวณลานตัวละ 400-500 ตารางเมตร และควรเลี้ยงฝูงละ 2-4 ตัว (เพศผู้ 1 ตัว เพศเมีย 1-3 ตัว) เท่านั้น

5. เก็บไข่ออกทุกวัน และนำไปรวบรวมไว้ในห้องที่ควบคุมอุณหภูมิ เพื่อรอการเข้าตู้ฟัก แต่จะต้องมีไข่ปลอมวางไว้เพื่อให้แม่ นกกระจอกเทศไข่ติดต่อไปเรื่อยๆ และควรจะชั่งนกกระจอกเทศไว้ด้านนอกโรงเรือนก่อนที่จะเก็บไข่ออก เพราะนกกระจอกเทศช่วงผสมพันธุ์จะดุร้าย อาจทำอันตรายได้
6. ตรวจสอบสุขภาพนกกระจอกเทศทุกวัน หากมีปัญหาหรือผิดปกติต้องรีบแก้ไขโดยทันที
7. ตรวจสอบสุขภาพภายในโรงเรือนเป็นประจำทุกวัน หากอุปกรณ์ใดชำรุดจะต้องรีบซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ทันทีหรือแก้ไขให้เหมาะสมที่จะใช้งานต่อไป
8. จัดบันทึกการให้ผลผลิต การตาย การกินอาหาร การให้ยาและวัคซีน และอื่นๆ เป็นประจำทุกวัน

ผลผลิตจากนกกระจอกเทศ

นกกระจอกเทศจะส่งเข้าโรงงานแปรรูปเมื่ออายุ 12-14 เดือน ซึ่งจะมีน้ำหนักประมาณ 85-110 กิโลกรัม ผลผลิตที่สำคัญคือ

1. **หนัง** ประมาณตัวละ 1.2-1.4 ตารางเมตร ซึ่งหนังของนกกระจอกเทศมีคุณภาพดีและราคาสูงมาก แพงกว่าหนังจะเข้ นิยมนำไปทำรองเท้าบู๊ต กระเป๋า เข็มขัด เสื้อแจ็คเก็ต ส่วนประกอบของเฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น ซึ่งราคาในสหรัฐอเมริกาประมาณ 7,500-8,250 บาทต่อ 1 ตารางเมตร
2. **เนื้อ** มีสีแดงและรสชาติคล้ายเนื้อวัว แต่ไขมันและโคเลสเตอรอลต่ำกว่าเนื้อวัวมาก ซึ่งจะเหมาะสมสำหรับผู้มีปัญหาเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพ และผู้ไม่นิยมรับประทานเนื้อวัว ซึ่งราคาในต่างประเทศประมาณกิโลกรัมละ 240-450 บาท
3. **ขน** นกกระจอกเทศสามารถให้ขนได้ปีละ 2 ครั้งประมาณ 1.5-2 กิโลกรัม ซึ่งนำไปใช้ทำเครื่องประดับ ตกแต่งเสื้อผ้า ดอกไม้ และที่สำคัญคือ ใช้ทำไม้ปัดฝุ่น ใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ที่บอบบาง ซึ่งขนนกกระจอกเทศมีราคาสูงมาก ประมาณกิโลกรัมละ 600-1,100 บาท
4. **ไข่** เนื่องจากไข่นกกระจอกเทศมีขนาดใหญ่หนักประมาณฟองละ 900-1,450 กรัม และเปลือกมีสีสวยจึงนิยมนำไข่ที่ไม่ใช้ฟัก หรือไข่เชื้อตายมาแกะสลักหรือวาดลวดลายบนเปลือกไข่ ขายได้ถึงฟองละ 1,000-3,000 บาท

เปรียบเทียบคุณค่าทางอาหารของเนื้อสัตว์ชนิดต่างๆ โดยคำนวณจากเนื้อสัตว์ชนิดละ

85 กรัม

	เนื้อนกกระจอกเทศ	เนื้อไก่	เนื้อวัว	เนื้อหมู	เนื้อแกะ	เนื้อนกอี뮤
1. โปรตีน (กรัม)	22.0	27.0	23.0	24.0	22.0	22.8
2. พลังงาน (กรัม)	96.9	140.0	240.0	275.0	205.0	94.4
3. โคลเลสเตอรอล (มก.)	58.0	73.0	77.0	84.0	78.0	52.6
4. ไขมัน (กรัม)	2.8	0.9	6.4	7.0	5.6	0.5
5. ไขมันอิ่มตัว (กรัม)	2.0	3.0	15.0	19.0	13.0	4.0
6. แป้ง (กรัม)	2.1	-	-	-	-	-
7. แคลเซียม (มก.)	5.2	13.0	9.0	3.0	8.0	5.2

สรุปข้อมูลเกี่ยวกับนกกระจอกเทศและนกอี뮤

	นกกระจอกเทศ	นกอี뮤
1. สีขนเพศผู้	ลำตัวมีขนสีดำ ยกเว้นปลายปีก	ทั้งเพศผู้และเพศเมียจะมีขน
	และขนหางสีขาว	หยาบแข็ง สีน้ำตาลเทา แต่
		บริเวณลำคอจะมีขน
เพศเมีย	ลำตัวมีขนสีน้ำตาลเทา ยกเว้น	สีขาวเป็นวงแหวน รอบลำคอ
	ปลายปีกและขนหางจะมีขนสี	ตัวเมียใหญ่กว่าตัวผู้
	อ่อนกว่า	
2. ขนาด		
สูง (ซม.)	175-270	150-180
น้ำหนัก (กก.)	100-165	40-60
3. นิ้วเท้า	ข้างละ 2 นิ้ว	ข้างละ 3 นิ้ว
4. อายุเริ่มไข่ (ปี)	2	3
5. ฤดูผสมพันธุ์	ฤดูหนาว	ฤดูหนาว
6. อัตราส่วน ผสมพันธุ์ (ผู้เมีย)	1:1-3	1:1
7. การให้ผลผลิตไข่ (วัน/ฟอง)	2	3

	นกกระจอกเทศ	นกอี뮤
8. ปริมาณไข่ เฉลี่ยต่อปี (ฟอง)	40	30
9. ขนาดโรงเรือน พ่อ-แม่พันธุ์ (เมตร)	15 x 60	12 x 25
10. ระยะเวลา ฟักไข่ (วัน)	42	56
11. การให้ผลผลิต		
อายุ (เดือน)	12-24	14-14
หนัง 1.3 (ตร.เมตร)	0.7	
เนื้อ (กก.)	55-60	12-15
ขน (กก.)	1.5-2	0.75
น้ำมัน (ลิตร)	-	4.5
12. น้ำหนักไข่ (กรัม)	900-1,450	500-700
13. ระยะเวลาให้ผลผลิต (ปี)	40-50	7-12

